Защо са опасни лъжите?

Новини | Общество | на 07.11.2023 07:00 | от Зорница Христова

Защо говорим за това?

Понякога фалшивите новини изглеждат безвредни - просто сензационни глупости, които имат за цел да привлекат внимание. Лесно е човек да се поддаде на мързела и да не провери дали става въпрос за истина или за лъжа. Какво толкова?

Друг път обаче една лъжа в новините може да има огромни последици.

Преди около 2 седмици в сайта на британската медия Би Би Си имаше съобщение за бомбардиран камион в Ивицата Газа. Споменаваше се за видеоклип, на който се виждали жертвите.
Ставаше въпрос за това и по кой път се е движил камионът.

Към това съобщение журналистите бяха добавили всички начини, които са използвали за проверка дали клипът не е бил подправен. Снимки на същия камион в друг час и от друг източник. Проверка дали светлината в същия ден и час, в който би трябвало да е заснет клипът, е падала точно така. Проверка дали същите кадри не са от нещо друго, излязло по-рано в интернет. И така нататък.

Защо са тези подробни проверки?

Защото в новините много често има политически факти.

Те предизвикват реакция.

Когато има новина за загинали невинни жертви, много хора искат да отмъстят за тях. Това е нормална реакция - човешко е да искаш да защитиш по-слабите.

Наскоро в българското пространство се заговори за оповестяване на определен код на изборните машини. Някои политици казаха, че това прави гласуването с машини невалидно.

Други казаха, че не е така и става въпрос за фалшива новина, т.е. кодът *трябва* да бъде общоизвестен. В крайна сметка обаче гласуването с машини отпадна. Сега пък го позволиха наново, защото Върховният административен съд обяви отмяната му за незаконна.

В такива случаи истината е важна, защото може да повлияе на изхода на изборите.

През миналата седмица пък полицията в американския щат Мейн разпространила грешна снимка на издирван убиец. Снимката трябвало да помогне да бъде открит престъпникът, но вместо това хората били призовани да се оглеждат за грешния човек. В този случай има два проблема - че някой невинен може да бъде набеден и че истинският престъпник може да избяга.

Лъжата в ситуации на война, на избори или пък на големи финансови сделки е много опасна.
Защото тя манипулира хората.

Обикновено хората смятат, че са свободни да вземат решения. Когато обаче им се представя невярна информация или е скрита важна информация от тях, техните решения не са всъщност техни. Този, който ги лъже, направлява действията им.

Също както навремето в рекламите е можело да видиш каубой, който препуска облян от светлина или на фона на залеза; каубой, който изглежда силен и свободен... С шапка и... с цигара между устните.

Много хора са виждали тази реклама и им се е приисквало да бъдат като него. Само че авторите на плаката са им внушили, че цигарите са свързани със свободата и силата (което не е вярно) и са пропуснали да им кажат, че от пушене се умира. Изглеждало е, че хората сами избират да пушат, но всъщност не е било така.

Способността да различаваш лъжата от истината се нарича "критично мислене". Не е лесно да го развиеш - дори много възрастни го нямат. А и за тези, които го имат, невинаги е лесно!

Въпросника към тази статия можеш да решиш онлайн на:
/book/3451-zashto-i-kak-se-proveryava-dali-edna-novina-e-vyarna

Сканирай този QR-код и влез директно във въпросника ->

©"Вижте" е издание на Фондация Гутенберг 3.0. Всички права са запазени